

כ"ז באלול תש"ף, 16.9.2020

גיליון מס' 727

ערב ראש השנה תשפ"א

אחדות – צו השנה

מאת הרב מאיר נהוראי, משואות יצחק

מצות שמיעת שופר התעצבה במהלך הדורות בעיקר סביב מספר הקולות שחייבים אנו לשמוע. המילה "תרועה" מוזכרת בתורה שלוש פעמים. שתי פעמים ביחס לראש השנה, ופעם אחת בהקשר לתקיעה בשנת היובל. חכמים למדו באמצעות דרשות, שלכל התרועות יש צורך בתקיעה (פשוטה) לפנייה ובתקיעה לאחריה. כמו כן יש צורך בשלוש תרועות, ולכן מעיקר דין התורה יש לשמוע שלוש תרועות, שבכל אחת מהן תקיעה לפנייה ותקיעה לאחריה. אולם מאוחר יותר תיקן רבי אבהו לתקוע שלושים קולות. וכך מסביר הרמב"ם את תקנתו של רבי אבהו:

"תרועה זו האמורה בתורה **נסתפק** לנו בה ספק לפי אורך השנים ורוב הגליות ואין אנו יודעין היאך היא, אם היא **היללה שמיללין** הנשים בנהייתן בעת שמיבבין, או **האנחה** כדרך שיאנח האדם פעם אחר פעם כשידאג לבו מדבר גדול, או **שניהם כאחד**... **לפיכך אנו עושין הכל**". (הל' שופר ג,ב)

לדעת הרמב"ם, תקנתו של רבי אבהו נבעה מספק בדבר זהותה של התרועה. לכן, הנהיג רבי אבהו שנתקע לפי כל השיטות (תשר"ת, תש"ת, תר"ת) העולים לסך שלושים קולות. אולם יש קושי בהסברו של הרמב"ם - וכי חכמים לא ידעו על הספק קודם לכן, ומדוע רק בתקופתו של רבי אבהו חששו לספק בדבר זהותה של התרועה?! שאלה זו הטרידה את רב האי גאון, ולדעתו הרקע לתקנת רבי אבהו שונה. לשיטתו, הגורם להשמעת שלושים הקולות הוא לא מפאת הספק ביחס לזהותה של התרועה, אלא הצורך ביצירת מנהג אחיד בכל קהילות ישראל. עד לתקופתו, היו מקומות שנהגו לתקוע תש"ת, והיו מקומות שנהגו לתקוע תר"ת, והיו שתקעו תשר"ת, כל מקום ומנהגו. רבי אבהו אסף את מנהגי הקהילות השונים ויצר סט אחד של תקיעות, שאותו יתקעו בכל קהילות ישראל. רבי אבהו העדיף מנהג אחיד בכל המקומות, על פני מנהג שונה שינהג בכל מקום, ומקום וכך מסביר רב האי גאון את טעם הדבר:

"וכשבא רבי אבהו ראה לתקן תקנה שיהיו כל ישראל עושין מעשה אחד ולא יראה ביניהן דבר שההדיוטות רואין אותו כחלוקה" (חדושי הר"ן ראש השנה לד ע"א).

למרות, שהעולם ההלכתי מתבסס במקרים רבים על הכלל של "אלו ואלו דברי אלוקים חיים" או "מנהג המקום", סבר רבי אבהו שבתקיעת שופר חשוב לאחד בין המנהגים, כך שאפילו לא יראה הדבר כמחלוקת. תלמידי חכמים יודעים ומכירים טיבה של מחלוקת, אולם אין הדבר נראה טוב בעיניהם של "בעלי הבתים", ולכן עדיף ליצור מנהג אחיד בפתחה של שנה חדשה. אולם, מדוע דווקא בתקיעת שופר ראו חכמים לתקן תקנה אחת לכולם?

דומני שהתשובה נעוצה במטרתה של התקיעה. וכך נאמר ראש השנה (לד ע"ב) :

"אמר הקדוש ברוך הוא: אמרו לפני בראש השנה מלכיות זכרונות ושופרות. **מלכויות - כדי שתמליכוני עליכם, זכרונות - כדי שיבא לפני זכרוניכם לטובה, ובמה – בשופר**".

אחד מתפקידיו של השופר הוא להמליך את הקב"ה עלינו ולהעלות זיכרוננו לפניו. רבי אבהו סבור שהתנאי לכך היא אחדות העם. ביום זה לא תתכן מציאות שכל מקום ינהג אחרת, אלא יש ליצור מנהג אחד, דגל אחד, מנגינה אחת. כל המנהגים ייפכו למארג אחד ובכל העולם יתקעו בדיוק את אותן תקיעות.

שנת תש"פ תיזכר כשנת בחירות וקורונה. שנה מייגעת ומעייפת. העיכוב הגדול שהיה בהקמת הממשלה לימד על עומק הקרע של העם. בעיצומה של השנה התפשט בעולם נגיף הקורונה, שהזיק בכל העולם, ובכללם בישראל. הוקמה ממשלת אחדות אבל היא מקרטעת. כעת אנו פותחים את השנה בסגר שיגבה מחירים נוספים.

דומה שתקיעות השופר יסמלו עבורנו יותר מכל שנה את חשיבות האחדות. לא בהכרח כפתרון פוליטי, אלא בהכרה אמיתית שחיים משותפים במדינה אחת דורשים מאיתנו אחדות. לא נוכל לאחד בין ההשקפות, אלא לאפשר לכל קבוצה להמשיך לחיות לפי אמונתה, שכן האלטרנטיבה עלולה להיות מסוכנת יותר. הנגיף תובע מכל אחד וויתור, ואל לנו לחשוב שהויתור שלנו גדול יותר משל אחרים. גם במלחמה בקורונה זקוקים אנו לאחדות.

ברגעים אלו שבין תש"פ לתשפ"א האחדות היא – צו השעה.

הרב מאיר נהוראי, רב המושב משואות יצחק, ר"מ בבית המדרש לנשים במגדל עז, יו"ר ארגון רבני בית הלל. נשוי לעידית, ויחד הם הורים לששה וסבא וסבתא לששה נכדים מתוקים.

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי מופיע באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום [subscribe](#) בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב [unsubscribe](#) בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il